

На основу члана 145. став 1. Закона о платним услугама („Службени гласник РС“, бр. 139/2014 и 44/2018) и члана 59. став 2. Закона о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015, 40/2015 – одлука УС и 44/2018), гувернер Народне банке Србије доноси

ПРАВИЛА РАДА IPS ПЛАТНОГ СИСТЕМА НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ

Основне одредбе

Предмет

1. Овим правилима уређује се рад платног система чији је оператор Народна банка Србије и који се користи за пренос новчаних средстава у динарима између учесника у том систему у циљу извршавања инстант трансфера одобрења (у даљем тексту: IPS НБС систем).

Пренос новчаних средстава из става 1. ове тачке извршава се на основу појединачних налога за пренос учесника у бруто износу, ради одобрења новчаних средстава на рачуну другог учесника одмах након испуњавања услова за извршење ових налога, на начин и у року утврђеним овим правилима.

За потребе извршавања налога за пренос у IPS НБС систему – IPS НБС систем је интегрисан са RTGS платним системом Народне банке Србије (у даљем тексту: RTGS НБС систем).

Инстант трансфер одобрења из става 1. ове тачке има значење утврђено одлуком којом се уређују општа правила за извршавање инстант трансфера одобрења.

Дефиниције

2. Поједини појмови у смислу ових правила имају следеће значење:

1) **учесник** означава лице које учествује у IPS НБС систему у складу са овим правилима и има IPS рачун преко којег се извршавају налози за пренос у овом систему;

2) **директни учесник** означава учесника који је учесник у RTGS НБС систему и који има отворен посебан рачун у RTGS НБС систему ради извршавања налога за пренос у IPS НБС систему (у даљем тексту: RTGS-IPS рачун);

3) **индиректни учесник** означава учесника који не може бити учесник у RTGS НБС систему и који је у уговорном односу са једним директним учесником на основу кога му се омогућава извршавање налога за пренос у IPS НБС систему;

4) **налог за пренос** означава инструкцију у IPS НБС систему којом учесник налаже да се примаоцу новчаних средстава – другом учеснику, стави на располагање одређени новчани износ у оквиру IPS НБС система;

5) **IPS рачун** означава рачун учесника који се у IPS НБС систему користи за извршавање налога за пренос и који је путем уграђеног (*built-in*) интерфејса повезан са одређеним RTGS-IPS рачуном;

6) **RTGS-IPS рачун** означава други рачун у смислу тачке 12. одредба под 3) правила рада RTGS НБС система, који се директном учеснику отвара, води и гаси у складу с тим правилима ради извршавања налога за пренос у IPS НБС систему, и који је у том циљу повезан с једним или више IPS рачуна;

7) **пословни идентификациони кôд (BIC)** означава идентификациони кôд од 11 карактера који учесник користи у IPS НБС систему, дефинисан ISO стандардом бр. 9362;

8) **резервисана средства на IPS рачуну** означавају новчана средства на IPS рачуну којима се у износу из налога за пренос не може располагати до извршења тог налога у складу с овим правилима;

9) **лимит на IPS рачуну** означава максималан износ до којег износ задужења IPS рачуна, увећан за резервисана средства на овом рачуну, може бити већи од износа одобрења тог рачуна у било ком моменту, а који се одређује ради управљања финансијским ризиком у IPS НБС систему;

10) **расположива средства на IPS рачуну** означавају износ новчаних средстава која се могу користити за извршење налога за пренос преко IPS рачуна, који се састоји од износа лимита на овом рачуну, увећаног за сва одобрења тог рачуна и умањеног за сва задужења овог рачуна и за сва резервисана средства на том рачуну;

11) **неспособност измиривања обавеза** означава неспособност измиривања обавеза учесника која наступа доношењем решења о одузимању дозволе за рад учесника, односно акта надлежног органа којим се покреће стечајни поступак или предузимају друге мере у складу са законом које су усмерене ка

престанку или реорганизацији учесника и доводе до забране располагања средствима са IPS рачуна.

Учесници

3. Учесници у IPS НБС систему могу бити:

- 1) Народна банка Србије;
- 2) банка са седиштем у Републици Србији која има дозволу за рад Народне банке Србије, у складу са законом којим се уређују банке (у даљем тексту: банка);
- 3) министарство надлежно за послове финансија Републике Србије – Управа за трезор;
- 4) платна институција са седиштем у Републици Србији која има дозволу Народне банке Србије за пружање платних услуга као платна институција, у складу са законом којим се уређују платне услуге;
- 5) институција електронског новца са седиштем у Републици Србији које има дозволу Народне банке Србије за издавање електронског новца, у складу са законом којим се уређују платне услуге;
- 6) јавни поштански оператор са седиштем у Републици Србији, основан у складу са законом којим се уређују поштанске услуге.

Лица из става 1. ове тачке, одредбе од 4) до 6), могу бити учесници у IPS НБС систему ако пружају платне услуге које укључују трансфер одобрења.

Лица из става 2. ове тачке могу бити само индиректни учесници у IPS НБС систему.

Народна банка Србије омогућава лицу из става 2. ове тачке индиректно учествовање у IPS НБС систему тако што:

- 1) то лице доставља и/или прима налоге за пренос у IPS НБС систему директно; или
- 2) за то лице – директни учесник доставља и/или прима налоге за пренос у IPS НБС систему.

На лице из става 2. ове тачке које индиректно учествује на начин из става 4. одредба под 1) те тачке примењују се све одредбе

ових правила које се односе на учесника, односно индиректног учесника.

Лице из става 2. ове тачке које индиректно учествује на начин из става 4. одредба под 2) те тачке има посредан приступ IPS НБС систему путем директног учесника, не прикључује се у овај систем и на њега се не примењују одредбе ових правила (у даљем тексту: лице са посредним приступом).

4. На налоге за пренос које директни учесник доставља и/или прима у IPS НБС систему за лице са посредним приступом, као и повраћај новчаних средстава по основу тих налога, примењују се одредбе ових правила којима се уређује извршавање налога за пренос, односно повраћај новчаних средстава учесника.

Директни учесник одговоран је лицу са посредним приступом за достављање обавештења и информација које у складу с овим правилима добија у вези с извршавањем налога за пренос из става 1. ове тачке и повраћајем новчаних средстава из тог става.

За лице са посредним приступом – пријем налога за пренос у IPS НБС систему може се вршити само преко једног директног учесника.

Директни учесник је дужан да обавести Народну банку Србије о лицу које путем њега има посредан приступ IPS НБС систему, као и да Народну банку Србије обавести о свим променама у вези с тим приступом.

Обавештење из става 4. ове тачке треба да садржи нарочито: пословно име, место и адресу седишта лица са посредним приступом, матични број тог лица, податак о томе да ли за то лице директни учесник доставља и/или прима налоге за пренос, као и податак о томе од ког дана директни учесник почиње да ове налоге доставља и/или прима.

У циљу омогућавања лицима из тачке 3. став 2. ових правила да у раду IPS НБС система учествују као лице с посредним приступом, Народна банка Србије утврђује и чини учесницима доступном одговарајућу јединствену идентификациону ознаку ових лица у структури која одговара пословном идентификационом коду, која се користи при достављању и извршавању налога за пренос за

та лица као лица са посредним приступом, као и при повраћају новчаних средстава по основу тих налога.

Прикључење и учествовање

Захтев за прикључење

5. За директно учествовање и индиректно учествовање у смислу тачке 3. став 4. одредба под 1) ових правила у IPS НБС систему лице из тачке 3. став 1. одредбе од 2) до 6) ових правила подноси Народној банци Србије захтев за прикључење том систему на обрасцу IPS_НБС1 утврђеном у Прилогу 1, који је саставни део ових правила.

У захтеву за прикључење из става 1. ове тачке, лице из тачке 3. став 1. одредбе под 2) и 3) ових правила дужно је да наведе пословни идентификациони кôд (BIC) који користи у RTGS НБС систему, а који ће се користити и у IPS НБС систему.

Лице из тачке 3. став 1. одредбе од 4) до 6) ових правила које има регистровани пословни идентификациони кôд (BIC) дужно је да га наведе у захтеву за прикључење из става 1. ове тачке, а ако нема овај кôд, Народна банка Србије ће му доделити одговарајућу замену тог кода искључиво за коришћење у IPS НБС систему.

Документација која се доставља уз захтев за прикључење

6. Лице из тачке 5. став 1. ових правила уз захтев за прикључење у IPS НБС систем доставља:

- 1) пријаву администратора заштите – на обрасцу IPS_НБС2;
- 2) пријаву лица за контакт – на обрасцу IPS_НБС3;
- 3) изјаву о поверљивости – на обрасцу IPS_НБС4.

Лице које подноси захтев за прикључење у IPS НБС систем као индиректни учесник дужно је да уз тај захтев, поред документације из става 1. ове тачке, достави и сагласност директног учесника да се у IPS НБС систему омогући да то лице као индиректни учесник извршава налоге за пренос у IPS НБС систему преко овог директног учесника.

Сагласност директног учесника из става 2. ове тачке, лице из тог става доставља на обрасцу IPS_НБС5.

Давањем сагласности на обрасцу из става 3. ове тачке, директни учесник прихвата своју солидарну одговорност за све обавезе индиректног учесника које настану према Народној банци Србије у вези с применом ових правила у периоду у коме овај директни учесник омогућава том индиректном учеснику извршавање налога за пренос у IPS НБС систему и саглашава се да Народна банка Србије има право да ради наплате тих обавеза задужи рачун тог директног учесника који се код ње води.

Садржина образаца из ст. 1. и 3. ове тачке утврђена је у прилозима од 2 до 5, који су саставни део ових правила.

Уз захтев за прикључење у IPS НБС систем као и током поступка оцене овог захтева, подносилац тог захтева је дужан да достави и другу документацију, односно податке за које Народна банка Србије оцени да су потребни ради процене испуњености услова за прикључење и учествовање у IPS НБС систему.

*Достављање техничке документације подносиоцу захтева,
тестирање и оцена тог захтева*

7. По пријему уредног захтева за прикључење у IPS НБС систем, Народна банка Србије доставља, односно чини доступним лицу које је поднело овај захтев техничку документацију IPS НБС система и све друге информације који су том лицу потребни ради спровођења његовог тестирања и прикључења и учествовања у раду тог система.

Ако Народна банка Србије утврди да подносилац захтева за прикључење у IPS НБС систем испуњава услове за прикључење и учествовање у овом систему и ако ово лице успешно спроведе сва захтевана тестирања, Народна банка Србије о томе обавештава подносиоца захтева, уз достављање том лицу предлога уговора о прикључењу у IPS НБС систем и других потребних информација у циљу закључења тог уговора.

Ако Народна банка Србије утврди да подносилац захтева за прикључење у IPS НБС систем не испуњава услове за прикључење и учествовање у овом систему, односно ако ово лице не спроведе успешно сва захтевана тестирања, Народна банка Србије обавештава подносиоца захтева о одбијању његовог захтева, уз навођење разлога за то одбијање.

Техничку документацију IPS НБС система чини скуп докумената којима се нарочито уређују формат и елементи порука које се користе у IPS НБС систему и техничко-технолошки услови прикључења и учествовања у IPS НБС систему, а Народна банка Србије ову документацију учесницима чини доступном на FTP серверу Народне банке Србије.

Стицање статуса учесника и прикључење у IPS НБС систем

8. Закључењем уговора о прикључењу у IPS НБС систем подносилац захтева из тачке 7. став 2. ових правила саглашава се са обавезујућим дејством ових правила на то лице.

У уговору из става 1. ове тачке посебно се одређује дан стицања статуса учесника од кога се учеснику омогућава достављање и прихватање налога за пренос у IPS НБС систему.

По закључењу уговора из става 1. ове тачке, Народна банка Србије спроводи прикључење учесника у IPS НБС систем применом одговарајућих интерних процедура, водећи рачуна о одржавању стабилног и сигурног рада IPS НБС система и RTGS НБС система.

Промена директног учесника преко којег индиректни учесник извршава налоге за пренос

9. Индиректни учесник може да промени директног учесника преко којег му је омогућено извршавање налога за пренос у IPS НБС систему.

Индиректни учесник који намерава да промени директног учесника из става 1. ове тачке, дужан је да, уз сагласност новог директног учесника дату на обрасцу IPS_НБС5, Народној банци Србије поднесе захтев за промену директног учесника на обрасцу IPS_НБС6 утврђеном у Прилогу 6 који је саставни део ових правила, и то најкасније 15 дана пре планираног датума промене директног учесника.

По пријему уредне документације из става 2. ове тачке, Народна банка Србије спроводи промену директног учесника применом одговарајућих интерних процедура, водећи рачуна о одржавању стабилног и сигурног рада IPS НБС система и RTGS НБС система и без обзира на правни однос између индиректног учесника и директног учесника који се замењује.

Листа учесника IPS НБС система и достављање података тих учесника

10. Народна банка Србија води и објављује на својој интернет презентацији листу учесника која садржи следеће податке:

- 1) пословно име или назив учесника;
- 2) имејл адресу учесника која служи за комуникацију с тим учесником у вези са учествовањем у IPS НБС систему;
- 3) датум на који је учесник прикључен у IPS НБС систем;
- 4) било који други податак за који Народна банка Србије процени да га је потребно објавити због рада IPS НБС система, односно потреба учесника или корисника платних услуга учесника тог система.

Народна банка Србије у листи из става 1. ове тачке објављује и податке из тог става о лицу са посредним приступом.

Учесници су дужни да редовно и благовремено обавештавају Народну банку Србије о свим променама података из ст. 1. и 2. ове тачке, као и других података које достављају у складу са овим правилима, а дужни су и да на захтев Народне банке Србије без одлагања доставе те податке.

IPS рачуни

Отварање IPS рачуна

11. У циљу прикључења учесника у IPS НБС систем, Народна банка Србије на основу уговора о прикључењу у IPS НБС систем отвара учеснику IPS рачун, а директном учеснику на основу овог уговора отвара и RTGS-IPS рачун у RTGS НБС систему.

Структура рачуна

12. IPS рачун има структуру која се утврђује у складу са одлуком којом се уређује јединствена структура текућих рачуна, као и одлуком којом се одређују јединствени идентификациони бројеви пружалаца платних услуга (908 – број рачуна – контролни број), с тим да број рачуна у структури овог рачуна Народна банка Србије одређује тако да садржи ознаку 55 и јединствени идентификациони број учесника у IPS НБС систему (0000000055XXX).

Изузетно од става 1. ове тачке, Народна банка Србије утврђује јединствени идентификациони број учесника из тачке 3. став 1. одредбе под 4) и 5) ових правила, узимајући у обзир регистар ових учесника који Народна банка Србије води у складу са законом којим се уређују платне услуге, док за учесника из тачке 3. став 1. одредба под 6) ових правила Народна банка Србије утврђује посебан јединствени идентификациони број.

Народна банка Србије учесницима чини доступним преглед IPS рачуна и ВИС свих учесника кроз IPS НБС систем.

Повезаност IPS рачуна са RTGS-IPS рачуном

13. Налози за пренос у IPS НБС систему извршавају се тако што се IPS рачун задужује, односно одобрава за износ из налога за пренос, при чему се као основа за извршавање тих налога користе новчана средства на RTGS-IPS рачуну с којим је повезан IPS рачун који се задужује, односно одобрава.

Учесник може имати само један IPS рачун који је повезан са тачно једним RTGS-IPS рачуном ради извршавања налога за пренос у IPS НБС систему.

IPS рачун директног учесника повезан је са његовим RTGS-IPS рачуном, док је IPS рачун индиректног учесника повезан са RTGS-IPS рачуном директног учесника путем кога се индиректном учеснику омогућава извршавање налога за пренос у IPS НБС систему.

RTGS-IPS рачун једног директног учесника може се повезати са онолико IPS рачуна индиректних учесника колико има ових учесника којима тај директни учесник омогућава извршавање налога за пренос у IPS НБС систему.

У случају када се за индиректног учесника врши промена директног учесника у IPS НБС систему у складу с тачком 9. ових правила – IPS рачун тог индиректног учесника повезује се са RTGS-IPS рачуном новог директног учесника чиме се прекида веза тог IPS рачуна са RTGS-IPS рачуном претходног директног учесника.

Лимит на IPS рачуну

14. Народна банка Србије омогућава директном учеснику постављање лимита на сваком IPS рачуну који је повезан с његовим RTGS-IPS рачуном.

Директни учесник поставља лимит на IPS рачуну одговарајућом електронском поруком (у даљем тексту: порука) у складу са упутством којим се уређује врста и намена порука које се користе у IPS НБС систему (у даљем тексту: Упутство), утврђеном у Прилогу 7 који је саставни део ових правила.

Директни учесник може у сваком тренутку да постави нови износ лимита на IPS рачуну који је повезан с његовим RTGS-IPS рачуном, али само ако су са тим износом лимита расположива средства на том IPS рачуну већа или једнака нули.

Ако нису испуњени услови из става 3. ове тачке, IPS НБС систем без одлагања одбија поруку директног учесника за постављање лимита и о томе обавештава тог учесника одговарајућом поруком у складу са Упутством.

Извршавање налога за пренос

Пријем налога за пренос у IPS НБС систему

15. IPS НБС систем прима налог за пренос који је учесник доставио (у даљем тексту: учесник-пошиљалац) као исправан, ако испуњава следеће услове:

- 1) достављен је у поруци у складу с Упутством и техничком документацијом IPS НБС система;
- 2) достављен је у складу са упутством којим се уређује издавање, размена и заштита порука у електронском облику у платним системима Народне банке Србије.

IPS НБС систем без одлагања одбија налог за пренос који не испуњава услове из става 1. ове тачке и учесник-пошиљалац се о томе обавештава одговарајућом поруком у складу са Упутством.

Резервација средстава

16. Ако је налог за пренос исправан, IPS НБС систем врши резервацију средстава за износ из налога за пренос на IPS рачуну учесника-пошиљалоца.

Резервација средстава из става 1. ове тачке може се извршити само ако су у моменту провере испуњени следећи услови:

1) износ из налога за пренос мањи је од расположивих средстава на IPS рачуну учесника-пошиљаоца;

2) износ из налога за пренос мањи је од износа средстава на RTGS-IPS рачуну са којим је повезан IPS рачун учесника-пошиљаоца, увећан за одобрења свих IPS рачуна повезаних са тим рачуном и умањен за сва задужења тих рачуна и резервисана средства на тим рачунима – осим када се налог за пренос извршава између IPS рачуна повезаних са истим RTGS-IPS рачуном.

IPS НБС систем без одлагања одбија налог за пренос који не испуњава услове из става 2. ове тачке и учесник-пошиљалац се о томе обавештава одговарајућом поруком у складу са Упутством.

Ако су испуњени услови из става 2. ове тачке IPS НБС систем резервише средства на IPS рачуну учесника-пошиљаоца за износ из тог налога за пренос.

Резервисана средства из става 4. ове тачке не могу се користити за извршавање других налога за пренос у IPS НБС систему док траје резервација средстава за тај налог за пренос.

Одговор примаоца по пријему налога за пренос

17. Налог за пренос за који је извршена резервација средстава из тачке 16. став 4. ових правила прослеђује се учеснику који је у том налогу наведен као прималац новчаних средстава (у даљем тексту: учесник-прималац).

Учесник-прималац доставља одговор о прихватању/неприхватању налога за пренос одговарајућом поруком у складу са Упутством.

Време у којем је прималац дужан да достави одговор из става 2. ове тачке у IPS НБС систем је 5 секунди од времена пријема налога за пренос.

Народна банка Србије може утврдити да IPS НБС систем не чека на одговор из става 2. ове тачке и да ће се сматрати да је учесник из тог става доставио исправну поруку о прихватању налога

за пренос – ако оцени да је то неопходно ради заштите финансијске и оперативне стабилности IPS НБС система и његових учесника.

Ако је учесник-прималац банка код које се води мање од 10.000 текућих рачуна корисника платних услуга – Народна банка Србије утврђује да IPS НБС систем не чека на одговор из става 2. ове тачке и да ће се сматрати да је учесник из тог става доставио исправну поруку о прихватању налога за пренос, осим ако та банка не захтева другачије.

Одобрење IPS рачуна учесника-примаоца (прихватање налога за пренос)

18. Ако учесник-прималац достави исправну поруку о прихватању налога за пренос, IPS НБС систем задужује IPS рачун учесника-пошиљаоца за износ из налога за пренос користећи резервисана средства из тачке 16. став 4. ових правила и одобрава IPS рачун учесника-примаоца за исти износ, након чега се сматра да је тај налог извршен (у даљем тексту: извршен налог за пренос).

О извршеном налогу за пренос учесници из става 1. ове тачке обавештавају се одговарајућом поруком у складу са Упутством.

Ако је учесник-пошиљалац, односно учесник-прималац индиректни учесник – IPS НБС систем о извршеном налогу за пренос обавештава и директног учесника са чијим је RTGS-IPS рачуном повезан IPS рачун овог индиректног учесника, одговарајућом поруком у складу са Упутством.

Неприхватање налога за пренос

19. Ако учесник-прималац достави исправну поруку о неприхватању налога за пренос, као и када је истекло време за чекање одговора учесника-примаоца из тачке 17. став 3. ових правила – изузев у случају из ст. 4. и 5. те тачке, IPS НБС систем одбија налог за пренос, ослобађа резервисана средства из тачке 16. став 4. ових правила и о томе обавештава учесника-пошиљаоца и учесника-примаоца одговарајућом поруком у складу са Упутством.

Ако учесник-прималац достави одговор из тачке 17. став 2. ових правила у поруци која је неисправна, IPS НБС систем о томе обавештава тог учесника одговарајућом поруком у складу с Упутством, а ако услед тога истекне време за чекање одговора учесника-примаоца из тачке 17. став 3. ових правила примењује се став 1. ове тачке.

Ако IPS НБС систем добије од учесника-примаоца поруку о одбијању налога за пренос из техничких разлога, сходно се примењује став 1. ове тачке.

Утврђивање статуса налога за пренос

20. Ако у року од 25 секунди од тренутка достављања налога за пренос у IPS НБС систем не добију од овог система одговарајућу поруку у складу с тач. 15. до 19. ових правила, учесник-пошиљалац или учесник-прималац могу предузети одговарајуће мере ради добијања информације о статусу налога за пренос у IPS НБС систему.

Редослед извршавања налога

21. Извршавање налога за пренос у IPS НБС систему обавља се преко IPS рачуна према времену пријема ових налога (FIFO механизам First In First Out), без могућности измене редоследа пријема тих налога за пренос.

Изузетно од става 1. ове тачке, редослед извршавања налога за пренос преко IPS рачуна учесника може бити различит од времена пријема тих налога услед системских решења код учесника и процеса извршавања налога за пренос утврђеног овим правилима (нпр. рока потребног примаоцу да достави поруку о прихватању налога за пренос).

Збирне информације у вези с извршавањем налога за пренос

22. IPS НБС систем доставља учесницима збирне информације у вези с извршавањем налога за пренос и променама на IPS рачунима у унапред дефинисаном периоду и на њихов захтев.

Повраћај новчаних средстава након извршења налога за пренос

Захтев за повраћај

23. Учесник може да путем IPS НБС система иницира захтев за повраћај новчаних средстава по основу извршеног налога за пренос најкасније у року од 10 дана од дана извршења тог налога, и то достављањем одговарајуће поруке у складу са Упутством.

Захтев за повраћај новчаних средстава из става 1. ове тачке (у даљем тексту: захтев за повраћај) може доставити само онај учесник који је био учесник-пошиљалац извршеног налога за пренос у вези с којим се захтева повраћај новчаних средстава (у даљем тексту: учесник-пошиљалац захтева).

Учесник којем се прослеђује захтев за повраћај може бити само онај учесник који је био учесник-прималац новчаних средстава из извршеног налога за пренос по основу којег се доставља овај захтев (у даљем тексту: учесник-прималац захтева).

Провера исправности захтева за повраћај

24. IPS НБС систем без одлагања одбија захтев за повраћај који не испуњава услове из тачке 15. став 1. и тачке 23. ових правила, о чему се учесник-пошиљалац захтева обавештава одговарајућом поруком у складу са Упутством.

Одговор другог учесника и услови за повраћај

25. Захтев за повраћај који је исправан прослеђује се учеснику-примаоцу захтева.

Учесник-прималац захтева доставља одговор о прихватању/неприхватању захтева за повраћај одговарајућом поруком у складу са Упутством, а ако не прихвата тај захтев у овој поруци наводи и разлоге за то неприхватање.

Учесник-прималац захтева дужан је да одговор из става 2. ове тачке достави најкасније у року од 20 дана од дана извршења налога за пренос на који се захтев за повраћај односи.

Повраћај новчаних средстава може бити извршен само ако су испуњени следећи услови:

1) учесник-прималац захтева доставио је поруку о прихватању захтева за повраћај која испуњава услове из тачке 15. став 1. ових правила и достављена је у року из става 3. ове тачке;

2) износ из поруке о прихватању захтева за повраћај једнак је или мањи од износа из извршеног налога за пренос у вези с којим се врши повраћај;

3) износ из поруке о прихватању захтева за повраћај мањи је од расположивих средстава на IPS рачуну учесника-примаоца захтева;

4) износ из поруке о прихватању захтева за повраћај мањи је од износа средстава на RTGS-IPS рачуну са којим је повезан IPS рачун примаоца захтева за повраћај, увећан за одобрења свих IPS рачуна повезаних са тим рачуном и умањен за сва задужења тих рачуна и резервисана средства на тим рачунима – осим када се повраћај извршава између IPS рачуна повезаних са истим RTGS-IPS рачуном.

Извршење повраћаја

26. Ако учесник-прималац захтева достави поруку о прихватању захтева за повраћај која испуњава услове из тачке 25. став 4. ових правила, IPS НБС систем извршава повраћај средстава задужењем IPS рачуна учесника-примаоца захтева и одобрењем IPS рачуна учесника-пошиљача захтева у износу из поруке о прихватању захтева за повраћај.

О извршеном повраћају новчаних средстава IPS НБС систем обавештава учеснике из става 1. ове тачке одговарајућом поруком у складу са Упутством.

Ако је учесник-пошиљалац захтева односно учесник-прималац захтева индиректни учесник, IPS НБС систем обавештава о извршеном повраћају новчаних средстава и директног учесника са чијим RTGS-IPS рачуном је повезан IPS рачун овог индиректног учесника, одговарајућом поруком у складу са Упутством.

Неприхватање захтева за повраћај

27. Ако учесник-прималац захтева достави поруку о неприхватању захтева за повраћај која је исправна у смислу ових

правила, IPS НБС систем обавештава учесника-пошиљаоца захтева о неприхватању његовог захтева одговарајућом поруком у складу са Упутством.

Одбијање одговора на захтев за повраћај и посебно правило за захтев за повраћај

28. Ако учесник-прималац захтева као одговор на захтев за повраћај достави поруку која не испуњава услове из тачке 25. став 4. ових правила, односно поруку која није исправна у смислу ових правила – IPS НБС систем одбија одговор на захтев за повраћај и о томе обавештава учесника-примаоца захтева одговарајућом поруком у складу са Упутством.

Ако учесник-прималац захтева до истека рока из тачке 25. став 3. ових правила не достави исправан одговор на захтев за повраћај – повраћај новчаних средстава не може се више извршити на начин из тач. 23. до 26. ових правила, већ на други начин о коме се учесник-прималац захтева договори са учесником-пошиљаоцем захтева.

Повраћај без захтева за повраћај

29. Учесник-прималац новчаних средстава из извршеног налога за пренос може у року од 20 дана од дана извршења овог налога и без претходног захтева учесника-пошиљаоца тог налога извршити овом пошиљаоцу повраћај новчаних средстава по основу тог налога путем IPS НБС система.

Повраћај новчаних средстава из става 1. ове тачке врши се одговарајућом поруком у складу с Упутством (у даљем тексту: налог за повраћај).

Налог за повраћај сматра се исправним и може бити извршен само ако су испуњени следећи услови:

- 1) налог за повраћај испуњава услове из тачке 15. став 1. ових правила и достављен је у року из става 1. ове тачке;
- 2) износ из налога за повраћај једнак је или мањи од износа извршеног налога за пренос по коме се врши повраћај;
- 3) износ из налога за повраћај мањи је од расположивих средстава на IPS рачуну пошиљаоца тог налога;
- 4) износ из налога за повраћај мањи је од износа средстава на RTGS-IPS рачуну са којим је повезан IPS рачун пошиљаоца тог

налога, увећан за одобрења свих IPS рачуна повезаних са тим рачуном и умањен за сва задужења тих рачуна и резервисана средства на тим рачунима – осим када се повраћај извршава између IPS рачуна повезаних са истим RTGS-IPS рачуном.

Ако налог за повраћај не испуњава услове из ове тачке, IPS НБС систем одбија овај налог и о томе обавештава пошиљаоца тог налога одговарајућом поруком у складу са Упутством.

Повраћај новчаних средстава и права и обавезе из закона о платним услугама

30. Одредбама ових правила које се односе на повраћај новчаних средстава у IPS НБС систему не доводе се у питање одредбе закона којим се уређују платне услуге које се односе на одговорност у вези са извршењем платних трансакција и повраћај износа платне трансакције, као ни могућност повраћаја износа платног налога изван IPS НБС система.

Управљање финансијским и оперативним ризиком

Обезбеђивање расположивих новчаних средстава и износ налога за пренос

31. Сваки учесник је одговоран за обезбеђење расположивих новчаних средстава за извршавање налога за пренос у IPS НБС систему, а ако је реч о индиректном учеснику – расположивост новчаних средстава на његовом IPS рачуну предмет је уговора између овог учесника и директног учесника с чијим је RTGS-IPS рачуном повезан његов IPS рачун.

Вредност појединачног налога за пренос који се извршава у IPS НБС систему не може бити већа од 300.000 динара.

Праћење стања расположивих средстава

32. Народна банка Србије омогућава учесницима да у сваком тренутку прате рад тог система, укључујући и стање расположивих средстава на свом IPS рачуну, као и статус својих налога за пренос у IPS НБС систему.

Након сваког утврђивања стања RTGS-IPS рачуна у RTGS НБС систему у складу са правилима рада тог система, у IPS НБС систему врши се аутоматско повећање/смањење лимита на IPS рачунима учесника и учесницима се доставља извештај о тренутном стању њихових IPS рачуна одговарајућом поруком у складу с Упутством.

Народна банка Србије омогућава директном учеснику да у сваком тренутку има увид у новчана средства која се налазе на његовом RTGS-IPS рачуну, као и да прати стање расположивих средстава на свим IPS рачунима који су повезани с тим рачуном, укључујући и извештавање тог учесника у случају из става 2. ове тачке одговарајућом поруком у складу с Упутством.

Параметар потрошње у систему

33. Ради управљања финансијским ризиком, Народна банка Србије установљава јединствени параметар потрошње новчаних средстава за извршавање налога за пренос у IPS НБС систему – параметар потрошње лимита на сваком IPS рачуну, односно искоришћења новчаних средстава на RTGS-IPS рачуну (нпр. 80% искоришћења новчаних средстава).

IPS НБС систем аутоматски доставља обавештење учесницима о установљеном параметру потрошње из става 1. ове тачке, одговарајућом поруком у складу са Упутством.

Обавеза континуираног обезбеђења информатичко-технолошке повезаности са системом

34. Учесник је дужан да у сваком тренутку буде повезан с информатичком инфраструктуром Народне банке Србије за потребе учествовања у IPS НБС систему у складу са техничком документацијом IPS НБС система.

Заштита информационог система

35. Учесник је одговоран за адекватну заштиту поверљивости, интегритета и расположивости ресурса свог информационог система функционално повезаних са IPS НБС системом и дужан је да обезбеди одговарајуће унутрашње контролне активности ради заштите од неовлашћеног приступа овим ресурсима.

Учесник је дужан да обезбеди заштиту порука утврђених Упутством, а у складу са упутством којим се уређује издавање, размена и заштита порука у електронском облику у платним системима Народне банке Србије.

Народна банка Србије врши проверу порука које се у складу са овим правилима размењују са учесницима, у складу са упутством којим се уређује издавање, размена и заштита порука у електронском облику у платним системима Народне банке Србије.

Обавезе администратора заштите

36. Администратор заштите код учесника задужен је за:

1) конфигурисање и администрацију софтвера који Народна банка Србије обезбеђује у складу са упутством којим се уређују издавање, размена и заштита порука у електронском облику у платним системима Народне банке Србије;

2) издавање и заштиту налога за пренос у складу са упутством којим се уређује издавање, размена и заштита порука у електронском облику у платним системима Народне банке Србије и

3) подношење Народној банци Србије месечног писменог извештаја.

Извештај из става 1. одредба под 3) ове тачке садржи нарочито:

1) информације о спровођењу мера утврђених у тачки 35. ових правила;

2) евиденцију оперативних проблема у раду учесника;

3) информације о променама у оквиру ресурса информационог система учесника који су функционално повезани са IPS НБС системом.

Администратор заштите дужан је да извештај из става 1. одредба под 3) ове тачке достави најкасније до 10. у месецу за претходни месец.

Оперативни проблеми учесника

37. Учесник који има оперативне проблеме због којих није у могућности да извршава налоге за пренос у IPS НБС систему,

самостално решава те проблеме, с тим да је о њиховом настанку дужан да одмах обавести Народну банку Србије.

Администратор заштите код учесника из става 1. ове тачке дужан је да Народној банци Србије најкасније наредног радног дана учесника од дана настанка оперативног проблема из тог става, достави обавештење у писаној форми, које нарочито садржи опис оперативног проблема и начин његовог решавања.

Обезбеђивање континуитета пословања система

38. У случају када је онемогућен редован рад IPS НБС система услед догађаја који су нису могли предвидети, нити избећи или отклонити – Народна банка Србије предузима мере за решавање ванредних ситуација и обезбеђивање континуитета пословања.

Мере које Народна банка Србије може да предузме у смислу става 1. ове тачке обухватају нарочито наставак рада IPS НБС система са резервне локације.

Народна банка Србије одлучује о мерама које предузима за решавање ванредних ситуација и обезбеђивање континуитета пословања IPS НБС система процењујући нарочито потребу да застој у његовом раду на месечном нивоу не траје дуже од два сата и 30 минута након наступања догађаја из става 1. ове тачке, уз обезбеђивање да не дође до губитка података.

Народна банка Србије благовремено обавештава учеснике о наступању догађаја из става 1. ове тачке и доставља им одговарајуће информације, а нарочито опис догађаја, као и инструкције и препоруке за поступање учесника у овом случају.

Народна банка Србије може спровести привремени наменски прекид рада IPS НБС система ради управљања ванредним изменама које захтевају тај прекид рада, у складу са процедурама које утврди, а које укључују и инструкције за поступање учесника у овом случају.

Прекид рада IPS НБС система из става 5. ове тачке Народна банка Србије спроводи у унапред утврђеном периоду, о коме је дужна да претходно обавести учеснике.

Тестирање система, обука и друге превентивне активности

39. Учесници су дужни да, на захтев Народне банке Србије, учествују у редовним и ванредним тестирањима мера за решавање ванредних ситуација и обезбеђивање континуитета пословања, у обуци или било којим другим превентивним активностима које Народна банка Србије сматра потребним.

Народна банка Србије омогућава тестирање по захтеву учесника у термину рада IPS НБС система договореном између учесника и Народне банке Србије.

Искључење из IPS НБС система, новчане казне и одговорност за штету

Искључење из система

40. Народна банка Србије може трајно или привремено искључити учесника из IPS НБС система у следећим случајевима:

1) услед наступања неспособности измиривања обавеза директног учесника, односно ако су испуњени услови за гашење рачуна овог учесника предвиђени одлуком којом се уређују услови и начин отварања, вођења и гашења текућих рачуна;

2) услед престанка важења дозволе индиректног учесника за пружање платних услуга или издавање електронског новца;

3) ако не поступа у складу с овим правилима;

4) ако не поступа у складу са уговором о прикључењу у IPS НБС систему;

5) у било којем другом случају који наступи код учесника ако Народна банка Србије процени да би то могло угрозити стабилност и сигурност рада IPS НБС система.

Ако Народна банка Србије трајно или привремено искључи учесника из IPS НБС система о томе одмах обавештава тог учесника, као и све друге учеснике.

Искључење услед неспособности измиривања обавеза

41. У случају из тачке 40. одредба под 1) ових правила, Народна банка Србије трајно или привремено искључује директног учесника из IPS НБС система, односно привремено искључује из

овог система индиректног учесника коме је тај учесник омогућавао извршавање налога за пренос у том систему.

Након искључења учесника из става 1. ове тачке, Народна банка Србије престаје с пријемом и извршавањем налога за пренос и захтева или налога за повраћај који се односе на те учеснике.

У случају трајног искључења директног учесника из става 1. ове тачке, индиректни учесник из тог става је дужан да без одлагања предузме све неопходне радње за промену директног учесника који му омогућава извршавање налога за пренос у IPS НБС систему.

Ако су испуњени услови утврђени у тачки 9. ових правила за промену директног учесника, или када Народна банка Србије поново укључи у IPS НБС систем директног учесника који је привремено искључен у складу са ставом 1. ове тачке, Народна банка Србије укључује поново у IPS НБС систем и привремено искљученог индиректног учесника из тог става, обавештава о томе овог учесника и друге учеснике и омогућава поново извршавање налога за пренос тог директног/индиректног учесника и захтева за повраћај и налога за повраћај који се односе на тог учесника.

Народна банка Србије и индиректан учесник из става 1. ове тачке предузеће све разумне и практичне кораке како би ублажили било какву штету или губитак који настану или би могли настати због привременог искључења овог индиректног учесника услед искључења директног учесника из тог става, а Народна банка Србије није одговорна за било који губитак тог индиректног учесника који је настао или би могао настати услед овог искључења.

Искључење услед престанка важења дозволе

42. У случају из тачке 40. одредба под 2) ових правила, Народна банка Србије трајно искључује индиректног учесника из IPS НБС система, након чега престаје с пријемом и извршавањем налога за пренос и захтева или налога за повраћај који се односе на тог учесника.

Остали случајеви искључења

43. У случајевима из тачке 40. став 1. одредбе 3) до 5) ових правила, Народна банка Србије опомиње учесника да постоје

разлози за привремено искључење из IPS НБС система и утврђује му рок за отклањање тих разлога.

Ако не отклони разлоге за привремено искључење у року из става 1. ове тачке, Народна банка Србије привремено искључује учесника из тог става из IPS НБС система и истовремено му утврђује нови рок за отклањање тих разлога – након чега престаје с пријемом и извршавањем налога за пренос и захтева или налога за повраћај који се односе на тог учесника, односно на индиректне учеснике којима тај учесник омогућава извршавање налога за пренос који се такође привремено искључују и на чије се искључење сходно примењује тачка 41. став 5. ових правила.

Након отклањања разлога због којих је учесник из става 2. ове тачке привремено искључен из IPS НБС система, Народна банка Србије поново укључује овог учесника у тај систем, обавештава о томе овог учесника и друге учеснике и омогућава извршавање налога и захтева из става 2. ове тачке који се односе на тог учесника.

Ако индиректни учесник из става 2. овог члана не отклони разлоге за привремено искључење у новом року из тог става, Народна банка Србије може тог учесника трајно искључити из IPS НБС система.

Новчане казне

44. Независно од трајног или привременог искључења учесника из IPS НБС система, Народна банка Србије може учеснику који не поступи у складу са обавезом утврђеном овим правилима или уговором о прикључењу у IPS НБС систем, изрећи новчану казну у складу с овом тачком и има право да ради наплате те казне задужи рачун учесника који се води код Народне банке Србије.

Ако утврди да учесник није поступио у складу са обавезом из става 1. ове тачке, Народна банка Србије изриче налог за поступање у складу с том обавезом и одређује рок за извршење овог налога.

Ако учесник не поступи у складу с налогом из става 2. ове тачке или обавезу на коју се односи налог поново повреди, Народна банка Србије може овом учеснику изрећи новчану казну у износу од 200.000,00 динара, при чему том учеснику доставља нови налог за

поступање у складу с том обавезом и роком за извршење овог налога.

Ако учесник не поступи у складу с новим налогом из става 3. ове тачке, Народна банка Србије може том учеснику изрећи новчану казну у износу до 2.000.000 динара, у зависности од тежине утврђене неправилности, понашања учесника и других околности под којима је учињена неправилност.

У случају повреде обавезе из става 1. ове тачке која за последицу има теже угрожавање IPS НБС система или узрокује знатну штету другим учесницима овог система, Народна банка Србије може одмах изрећи новчану казну из става 4. ове тачке.

Ако учесник и након изрицања новчане казне у складу са ст. 4. и 5. ове тачке не отклони неправилност или поново повреди обавезу због које му је ова новчана казна изречена, Народна банка Србије може том учеснику поново и више пута изрећи нову новчану казну из ст. 4. и 5. ове тачке и то све док учесник не престане да повређује ту обавезу.

Сматра се у смислу ове тачке да је повреда обавезе из става 1. те тачке поновљена, ако повреда те обавезе буде поново учињена у року од годину дана од дана када је Народна банка Србије обавестила учесника о последњој повреди те обавезе.

Одговорност за штету

45. Учесник је дужан да надокнади Народној банци Србије или другом учеснику било коју штету у вези с радом IPS НБС система, а која наступи као последица непоштовања одредаба ових правила учесника који је ту штету проузроковао или као последица било које друге радње или пропуста овог учесника који утичу на рад IPS НБС система, односно друге учеснике тог система.

Радња и пропуст учесника из става 1. ове тачке обухватају радњу и пропуст било ког другог лица које у име или за рачун учесника обавља одређене послове у вези с радом IPS НБС система.

Радно време IPS НБС система

46. Радно време IPS НБС система јесте од 00 до 24 часа током сваког дана у години.

Сарадња у оквиру IPS НБС система

47. Учесници су дужни да међусобно сарађују у циљу несметаног и квалитетног рада IPS НБС система, као и да у случају спора о примени ових правила и извршавања налога за пренос у складу с тим правилима, по захтеву друге стране и у договору с том страном пруже сваки податак или доказ који та страна разумно захтева у циљу разјашњења или отклањања насталог спора.

Размена електронских порука у IPS НБС систему

48. Све поруке утврђене Упутством размењују се у IPS НБС систему путем мреже Народне банке Србије и на проверу њихове исправности сходно се примењују одредбе ових правила којима се уређује провера исправности налога за пренос.

Време пријема порука из става 1. ове тачке утврђује се према времену IPS НБС система у тренутку овог пријема.

Народна банка Србије омогућава учесницима синхронизацију времена својих система са временом IPS НБС система.

Додатне услуге IPS НБС система

49. Народна банка Србије кроз инфраструктуру IPS НБС система омогућава учесницима и додатне услуге чији су услови и начин пружања утврђени у Прилогу 8, који је саставни део ових правила.

Накнаде

50. Народна банка Србије за извршене услуге утврђене овим правилима учесницима наплаћује накнаду у складу са одлуком којом се утврђује јединствена тарифа по којој Народна банка Србије наплаћује накнаду за извршене услуге и има право да ради наплате те накнаде задужи рачун учесника који се води код Народне банке Србије.

Измене и допуне Правила рада IPS НБС система

51. Народна банка Србије може вршити измене и допуне ових правила о чему пре почетка примене тих измена, односно допуна, обавештава учеснике.

Надлежна организациона јединица Народне банке Србије

52. Послове у вези с радом IPS НБС система, у Народној банци Србије као оператору овог система, обавља основна организациона јединица у чијем су делокругу послови платног система – Сектор за платни систем.

Завршне одредбе

53. Захтев за прикључење у IPS НБС систем може се поднети Народној банци Србије од 22. августа 2018. године.

54. Тачка 17. став 5. ових правила престаје да важи истеком рока од две године од дана почетка примене ових правила.

55. Ова правила објављују се на интернет презентацији Народне банке Србије и ступају на снагу даном њиховог објављивања, а примењују се од 22. октобра 2018. године, изузев одредаба којима се уређују подношење захтева за прикључење у IPS НБС систем, оцена овог захтева и стицање статуса учесника и прикључење у IPS НБС систем – које се примењују од дана ступања на снагу тих правила.

Г. бр. 7202
22. августа 2018. године
Београд

Г у в е р н е р
Народне банке Србије

Др Јоргованка Табаковић, с.р.